

Information om

Användandet av Livsmedelsverkets kostråd

i märkning och annan marknadsföring av enskilda produkter

1. Informationens syfte och omfattning

Denna information syftar till att stödja kontrollmyndigheter och företag i användningen av Livsmedelsverkets kostråd i märkning och annan marknadsföring av produkter, på ett sätt så att den inte riskerar att vilseleda konsumenter.

Informationen gäller enbart märkning och annan marknadsföring av vilken det framgår att det är Livsmedelsverkets kostråd som avses. Informationen är baserad på Europaparlamentet och rådets förordning (EU) nr 1169/2011 om livsmedelsinformation, Europaparlamentet och rådets förordning (EG) nr 1924/2006 om närings- och hälsopåståenden om livsmedel samt Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2005:9) om användning av viss symbol (fortsatt kallade Nyckelhålsreglerna).

Användningen av Livsmedelsverkets kostråd i marknadsföring av hela produktkategorier – exempelvis ”Ät mer fisk och skaldjur” i fiskdisken – och som inte hänvisar till en viss produkt, är inte ett kommersiellt meddelande som omfattas av förordning (EG) nr 1924/2006 (se beaktandesats 4). Denna typ av påstående är alltså tillåten och inte föremål för Livsmedelsverkets ställningstagande och vägledning i denna information.

2. Bakgrund

Livsmedelsverkets kostråd stöder sig på de nordiska näringsrekommendationerna (NNR 2012). De syftar till att öka kunskapen hos konsumenterna om bra matvanor och hjälpa dem att göra hälsosamma val.

Kostråden uttrycks på flera olika sätt. Det är budskapet som är det viktiga. De fullständiga kostråden finns på www.livsmedelsverket.se.

Råden på en minut

Om Livsmedelsverkets kostråd används i märkning och annan marknadsföring av livsmedel borde det medföra att konsumenternas kännedom om kostråden förbättras och intresset för Nyckelhålet ökar, vilket är positivt för såväl de företag som producerar hälsosamma livsmedel som för folkhälsan.

Livsmedelsverkets varumärke Nyckelhålet har tagits fram för att visa vilken mat konsumenterna mår bra av och är kanske det allra enklaste kostrådet de kan få, eftersom det bygger på en helhetsbild av livsmedlet och dess användning. Nyckelhålet ska göra det enkelt för oss konsumenter att hitta de nyttigare alternativen inom olika livsmedelsgrupper. I Nyckelhålsreglerna finns kriterier och, när relevant, villkor för varje livsmedelsgrupp som får Nyckelhålsmärkas. Konsumenter som väljer Nyckelhålsmärkta livsmedel får i sig mindre socker och salt, mer fullkorn och fibrer och nyttigare eller mindre fett. De följer alltså flera av Livsmedelsverkets kostråd.

Kostråden och Nyckelhålet har med andra ord ett och samma syfte, nämligen att hjälpa konsumenterna att göra hälsosamma val av livsmedel. De har alltså en mycket nära koppling till varandra.

3. Användning av kostråden

Livsmedelsverkets namn och kostråd får användas tillsammans i märkning och marknadsföring av ett livsmedel under förutsättning att detta inte riskerar att vilseleda konsumenterna. Följande förutsättningar gäller:

1. Livsmedel som märks med att av Livsmedelsverkets kostråd får inte vilseleda konsumenten avseende exempelvis livsmedlets nyttighet som helhet.
2. Kostråden återges så att innebörden av dem inte ändras.
3. Kostrådet är relevant utifrån livsmedlets innehåll.
4. Märkningen eller marknadsföringen inte ger intryck av att Livsmedelsverket har godkänt eller rekommenderar ett visst livsmedel eller livsmedelssortiment.

3.1 Livsmedel som märks med att av Livsmedelsverkets kostråd får inte vilseleda konsumenten avseende exempelvis livsmedlets nyttighet som helhet

I Nyckelhålsreglerna finns fastställda kriterier och, i vissa fall, villkor för respektive livsmedelsgrupp som omfattas av reglerna. Endast livsmedel som uppfyller samtliga kriterier och villkor som fastställts för den grupp livsmedlet omfattas av, får märkas med Nyckelhålet.

En förutsättning för att använda Livsmedelsverkets kostråd i märkning och marknadsföring är att informationen inte är vilseledande. Att ange ett kostråd på ett livsmedel som omfattas av en livsmedelsgrupp som anges i Nyckelhålsreglerna och som uppfyller villkoren och kriterierna för livsmedelsgruppen anses inte vara vilseledande.

I de fall livsmedlet inte uppfyller Nyckelhålsreglernas villkor och kriterier för livsmedelsgruppen får kontrollmyndigheten bedöma från fall till fall om informationen är vilseledande eller inte. Detsamma gäller om livsmedlet inte omfattas av en livsmedelsgrupp i Nyckelhålsreglerna.

Exempel på vilseledande märkning

Det finns frukostflingor som innehåller mycket fullkorn, men också mycket socker. De uppfyller inte Nyckelhålsreglerna på grund av den stora mängden socker. Om sådana flingor märks med påståendet "Livsmedelsverkets kostråd lyder: Byt till fullkorn", så stämmer detta vad gäller produktens nyttighet vad gäller fullkorn, men produkten i sin helhet är inte nyttig på grund av den stora mängden socker. Kostrådet om fullkorn skulle alltså riskera vilseleda konsumenten i valet av det nyttigare alternativet.

3.2 Hur kostråden ska återges

Kostråden ska återges så att innebörden av dem inte ändras. Råden behöver inte återges ordagrant, men innebörden får inte gå förlorad eller förvanskas.

3.3 Kostrådet är relevant utifrån livsmedlets innehåll

Kostrådet ska spegla livsmedlets innehåll för att inte vilseleda konsumenten.

Exempel

En köttsoffa med grönsaker har kostrådet "Ät mer grönt och frukt". Mängden grönsaker i köttsoffan uppfyller Nyckelhålets kriterier för denna livsmedelsgrupp (minst 28 g grönsaker per 100 g). Då är kostrådet relevant, trots att det inte framgår av till exempel beteckningen.

Exempel på vilseledande märkning

En smaksatt yoghurt med en liten mängd bär i har kostrådet "Ät mer grönt och frukt". Produkten kan uppfylla nyckelhålskriterierna, men antydning om att man får i sig mycket frukt/bär är missvisande.

3.4 Livsmedelsverket godkänner eller rekommenderar inte produkter

Märkningen eller marknadsföringen får inte ge intryck av att Livsmedelsverket har godkänt eller rekommenderat en viss produkt eller på annat sätt kopplas ihop med den enskilda produkten.

4. Offentlig Kontroll

I den offentliga kontrollen ska användningen av Livsmedelsverkets kostråd i märkning och marknadsföring av ett visst livsmedel eller livsmedelssortiment, precis som annan frivillig livsmedelsinformation, bedömas utifrån artikel 36 i förordning (EU) nr 1169/2011. Användningen får inte vilseleda eller vara tvetydig eller förvillande för konsumenten.